

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Криворізький державний педагогічний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 220-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ ЗАСНУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТУ**

23 травня 2024 року

ХАРКІВ – 2024

Куля О.В., Смеречак Л.І. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА.....	77
Левицька О.І., Єсіна Н.О. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	81
Лейба А.Р., Романова І.А. СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ІГОР У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	84
Лисак А.О., Єсіна Н.О. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УМОВАХ ПРИЙОМНОЇ РОДИНИ	87
Малишко О.С. ДО ПРОБЛЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАСОБАМИ СУПЕРВІЗІЇ.....	90
Никита А.Ю., Макар Л.М. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ДО СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ КУЛЬТУРИ ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ.....	91
Олефіренко В.А. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ЖЕРТВАМ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА.....	93
Олійник І.О., Куторжевська Л.І. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ МИСТЕЦЬКОГО ЛІЦЕЮ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.....	96
Отич М.С. ПОЛІТИКА БЕЗБАР'ЄРНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ОСНОВА СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ.....	97
Павлова О.С. ХРИСТИЯНСЬКІ ДОМІНАНТИ ОСВІТНЬОГО ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОСТОРУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	99
Петля І.В., Бацман О.С. МОТИВАЦІЯ ВОЛОНТЕРІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В АГЕНЦІЯХ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	102
Пирог А.С. ІНТЕГРАЦІЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ТЕХНОЛОГІЄЮ ФОРМУВАННЯ ЗВИЧКИ ДО СПОРТИВНОЇ АКТИВНОСТІ.....	104
Пихова П.Б., Васильєва М.П. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	106

міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Dunbar, R.I.M. (1992). Neocortex size as a constraint on group size in primates. *Journal of Human Evolution*, 6, 469-493.
2. Мартинюк Т.А. Теорія і практика соціальної інтеграції молоді з інвалідністю засобами соціокультурної анімації: дис. на здобуття наук. ступ. докт. пед. наук: 13.00.03 – корекційна педагогіка. Київ, 2021.
3. Чайковський М.Є. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього простору : дис. на здобуття наук. ступ. докт. пед. наук : 13.00.05 – соціальна педагогіка. Старобільськ, 2016. 570 с.

Пихова П.Б.

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди*

Васильєва М.П.

*докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди*

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Комп'ютерна залежність серед підлітків є однією з актуальних проблем сучасного суспільства. За результатами дослідження ESPAD у будні дні 48,6% підлітків проводять до 3 годин у соціальних мережах, а 44,7% - 4 години та більше; на вихідних 39% підлітків використовують соцмережі до 3 годин, а 54,9% - 4 години і більше [1, с.58]. Це явище характеризується надмірним використанням комп'ютерних технологій, що призводить до негативних наслідків для здоров'я, соціального життя і навчання підлітків. З огляду на вищезазначене, важливим стає проведення комплексної діяльності, яка сприятиме запобіганню надмірного занурення підлітків до віртуального світу, що зумовлює необхідність здійснення професійної профілактичної діяльності в цьому напрямі.

Соціально-педагогічна діяльність відіграє важливу роль у попередженні та подоланні цієї проблеми. За О. Безпалько, «соціальна профілактика» – це «напрямок соціально-педагогічної діяльності, що передбачає комплекс соціальних, економічних, політичних, правових, медичних, психолого-педагогічних заходів, спрямованих на попередження, обмеження, локалізацію негативних явищ у соціальному середовищі» [2, с.134]. Аналіз досліджень

Д. Голуб[3], С. Грибанова [4]., Л. Гур'єва [5]. засвідчив, що педагоги, психологи та соціальні педагоги в закладах освіти відіграють важливу роль у профілактиці комп'ютерної залежності серед підлітків. Дослідники наголошують, що ефективні методи роботи тут критично важливі, оскільки саме в школі формуються основи психосоціального розвитку особистості.

Ефективність профілактики в закладах освіти залежить від здійснення соціально-виховних профілактичних впливів на основі системного підходу. Окремі заходи, такі як тематичні місячники чи позакласні події, не дадуть бажаного результату, якщо вони не пов'язані між собою. Профілактична робота має бути частиною цілісної системи, в якій педагоги, учні та їхні батьки взаємодіють скоординовано. Як зазначає Л. Гур'єва, такий підхід забезпечує ефективну реалізацію профілактичних стратегій і сприяє протидії негативним наслідкам комп'ютерної залежності [5].

Спираючись на ідеї дослідників, для здійснення комплексної соціально-педагогічної діяльності з профілактики комп'ютерної залежності серед підлітків у ЗЗСО нами розроблено програму, що передбачала поєднання трьох складників впливу: мотиваційного, когнітивного і діяльнісного, - за допомогою яких створено умови для того, щоб підлітки мали можливість усвідомити проблему, навчитися управляти часом і брати участь у соціально значущих заходах та визначити майбутню професію.

Програму було реалізовано під час практики на базі КЗ Харківський ліцей № 43. У ході впровадження програми було проведено: анкетування батьків, тестування учнів підліткового віку, а також під час формульованого експерименту проведено низку соціально-профілактичних заходів (групова дискусія «Розуміння та перспективи»; заняття з елементами тренінгу «Експерсія в цифровий світ: Збереження балансу»; заняття з елементами тренінгу «Побудова кар'єри: відкриття світу можливостей»), які спрямовані на зниження схильності підлітків до розвитку комп'ютерної залежності.

Експериментальні дані, отримані під час констатувального етапу дослідження показали, що більшість учнів 7-х класів мали високий рівень схильності до розвитку комп'ютерної залежності та потребували здійснення профілактичної роботи. У результаті реалізації заходів за розробленою нами профілактичною програмою підлітки стали менше часу проводити за комп'ютером і активніше брати участь у позакласних заходах, що сприяло покращенню їхнього психоемоційного стану.

Отже, проведене експериментальне дослідження з апробації розробленої програми соціально-педагогічної діяльності з профілактики комп'ютерної залежності серед підлітків виявилось ефективним. Використання в ході організації соціально-виховної взаємодії сучасних технологій (розробок для проведення соціально-виховних впливів з використанням можливостей віртуальних комп'ютерних сервісів) допомагає зробити заходи привабливими для сучасних підлітків та залучити їх до активної взаємодії з використанням корисних можливостей та переваг спілкування у віртуальному середовищі, а також одночасно підвищити їхню обізнаність про ризики надмірного використання гаджетів. Це також дає підліткам уявлення про можливості

професійного розвитку в різних сферах (в тому числі і комп'ютерній), що може стати мотивацією для вибору майбутньої професії разом із формуванням навичок здорового способу життя.

Список використаних джерел:

1. Куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються: поширення й тенденції в Україні (2019). URL: https://www.uisr.org.ua/img/upload/files/B_Report_ESPAD_2019_Internet.pdf (дата звернення: 29.04.2024).

2. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 134 с.

3. Голуб Д.Ю. Соціально-педагогічна діяльність з профілактики комп'ютерної залежності старших підлітків у закладі загальної середньої освіти. *Актуальні проблеми досліджень у галузі соціальної педагогіки і соціальної роботи* : матеріали наук.-практ. конф. (27 травня 2020, Харків). Харків, 2020. С. 96-98.

4. Грибанова С.А. Соціально-педагогічні аспекти профілактики гаджетозалежності серед молоді. *Сучасні концепції викладання природничих дисциплін в медичних освітніх закладах* : матеріали XIV Міжрегіон. наук.-метод. інтернет-конф. (14-15 грудня 2021, Харків). Харків, 2021. С. 168-170.

5. Гур'єва Л.П. Психологічні наслідки комп'ютеризації: функціональні, онтогенетичні та історичні аспекти. *Психологія*. 2019. № 3. С. 13-17.

6. Дущенко О.С. Комп'ютерна залежність та інтернет-залежність: шляхи боротьби. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2019. № 2. С. 3-7.

Погоріла К.І.

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*

АНІМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ПІДЛІТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

*Науковий керівник – кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди*

І. О. Шеплякова

Анімаційна діяльність є важливим напрямом роботи соціального педагога, зокрема з підлітками в закладах загальної середньої освіти (надалі – ЗЗСО). Її особливістю є потужний потенціал щодо здійснення соціально-виховного впливу на процес соціалізації дітей. Саме тому актуалізованою є потреба в подальшому пошуку, розробці та впровадженні інноваційних форм та методів здійснення соціальним педагогом анімаційної діяльності, зокрема з